

Pátek 9. 5. 2025 v 10.00 hod

Divadelní spolek Krakonoš

R. U. R.

Krakonoš zahájil přehlídku Čapkovým R.U.R

Úvod jubilejního 35. ročníku přehlídky Josefodolské divadelní jaro 2025 obstaral od pátečního dopoledne renomovaný spolek ochotníků z Vysokého nad Jizerou, DS Krakonoš. Pozoruhodný je již dramaturgický záměr Vysockých - inscenovat hru Karla Čapka, což je náročná a ne vždy jednoduchá divadelní záležitost. Hra o nebezpečí umělé inteligence, kterou Čapek označil svým, dnes už celosvětově známým pojmem *robot*, je více než aktuální. Více než stoletá paralela mezi dobou vzniku (1920)

a současností je zcela zřetelná. Nadšení z překotného technického pokroku a zároveň obava o budoucnost lidstva z tohoto vývoje evokují situaci kolem dnešní všudypřítomné AI (z angl. *Artificial Intelligence* – umělá inteligence).

Je proto otázkou, zda otevření druhé dějové linie ze současnosti, se dvěma nemocničními pacienty ležícími v předním plánu scény na postelích a glosujícími AI, není nadbytečné (inspirace forbínami Voskovce a Wericha je zde zřejmá) a neprodlužuje příliš celou inscenaci. Kdyby tato linka v představení nebyla, pravděpodobně by divákům nechyběla, neboť i původní Čapkova hra evokuje u diváka již zmíněnou souvislost s AI. Jiným možným řešením by mohla být – místo kontinuálního děje s pacienty – série několika dějových vstupů z různých prostředí, z nichž každý by směřoval k jednomu problému spojenému s AI.

Co se týče textové úpravy Čapkovy předlohy, snesla by ještě více škrťů, hlavně u patetických a filozofických pasáží. Rovněž by stálo za úvahu slovně zvýraznit důležitost Rossumova původního plánu na výrobu robotů – receptu, který je v inscenaci jako hlavní prostředek k přežití lidí málo exponovaný a Helena jej nakonec spálí.

Elegantní, krásné a dlouho neviděné je scénografické řešení scény. I když může připomínat soudobý návrh autorova bratra Josefa Čapka z roku 1922 v Národním divadle, jde o funkční scénu s centrálním továrním nápisem a dobově věrnými, pečlivě vybranými kulisami a rekvizitami. Vkusně působí např. vizitky, artdecový čajový servis či etuje na šperky. Nápadité jsou otáčecí paravany při přestavbách (dle vyjádření režisérky úspěšný nápad z loutkového divadla).

Také kostýmy, především pánské, byly pečlivě připraveny. Jako celek je ale narušují některé detaily. Problémem je Helenin kostým, který bohužel působí secesním dojmem, s vysokým pasem a z lesklého saténu. Muži z vyšší společnosti by vždy měli mít čisté boty, k tomu pásky či kšandy, dobře padnoucí saka a kalhoty, ženy by neměly vystupovat bez punčoch. Velké ocenění si zaslouží kostým Nány s výbornou, slušivou parukou.

Velmi pečlivě je udělaná režie. Inscenace funguje výborně rytmicky, s přesně naplánovanými a dobře zvládnutými vstupy pro hudbu. Za úvahu by stálo větší rozlišení prvorepublikové a smyčcové hudby, z nichž obě charakterizují dvě různá prostředí, která by tak divák mohl lépe poznat.

Herci výborně zvládli tuto těžkou látku. Diváckým zážitkem je záchvat robota Mariuse (dávící efekt, rozbití obrazu) společně s hrůzu nahánějícím veřejným přepůlením robota-ženy. U nemocničních pacientů by však mohl být více odlišen způsob a tempo jejich jevištní řeči, aby nebyly stejné jako u čapkovských výstupů.

Za výborné scénické a herecké zvládnutí celé inscenace a aktuálnost tématu patří vysockému souboru poděkování.

Slova poroty zapsal Radim Podrazký.

Pátek 9.5.2025 v 16.00 hod

Divadelní spolek Vojan Desná – Mladá haluz

DOSPĚLÉ DÍTĚ

Druhým představením přehlídky v pátečním odpolední byla komorní inscenace na motivy stejnojmenné hry britské autorky Claire Dowie (premiéra v roce 1987).

Zajímavá byla geneze české úpravy hry od Petry Frydrychové, též režisérky inscenace. Z původního monodramatu se stal dialog, který si obě mladé herečky, Anna Holcová a Lucie Víravová, úspěšně připravily na Kandrásěk, soutěž divadelních monologů a dialogů pro děti a mládež do 18 let. Vítězně postoupily

z oblastního kola v Neratovicích na národní přehlídku ve Velké Bystřici u Olomouce, kde získaly cenné 2. místo.

Úspěšný desetiminutový dialog se poté stal základem téměř hodinové inscenace, která byla oproti předloze výrazně textově i obsahově upravena, i když stěžejní téma – bolesti i radosti křehké duše jedné dospívající dívky s potřebou lásky, přijetí a porozumění – ve hře zůstalo. Je jen škoda, že divadelní anotace v programu již předem odhaluje duševní poruchu dívky a existenci její fiktivní kamarádky, protože ono překvapení ze dvou dívek v jedné osobě může během inscenace objevit divák sám a zvyšuje se tím dramatická síla celé hry.

Z hereckého hlediska by bylo dobré, kdyby mezi oběma dívkami existoval ještě větší konflikt, aby nebyly takové kamarádky, aby reálná dívka se svým alter ego ještě více bojovala. Vyostřený konflikt dává divákovi větší šanci poznat, která dívka je dobrá a která zlá. Tím, že obě dívky si jsou vzájemně podobné, toto poznání divákovi ztěžuje. Zároveň by se o to více divákům ulevilo při očekávání, že hra dopadne dobře.

Bývá normální, že v dospívání zažijeme traumata trestu (zde přistřešek) či opuštění (zde Petr a rodiče). Nenormální to ale začne být v okamžiku, kdy přijde rána kladivem. Do této chvíle představení bezvadně fungovalo: herečky byly na sebe výborně napojeny, věděly, o čem hrají. Divák by bez znalosti anotace s napětím čekal, co se stane. Hledal by řešení. Praští? Nepraští? Dupne si dívka a vyhodí tu vymyšlenou? Kdy nastane ten okamžik?

Výraznější kontrast dává oběma děvčatům větší možnost hereckého výrazu. Když nakonec dívka pomocí prášků na prahu dospělosti, po pobytu v léčebně, svou imaginární kamarádku odežene a opravdu to – dle slov režisérky – tak chce a nechává ji zaniknout (byť se jí touží ještě omluvit), divákovi se happy endem dívčina uzdravení v závěrečné scéně skutečně uleví.

Pochvalu si zaslouží využití jediné rekvizity na scéně, kusu látky, který úspěšně plní funkci různých rekvizit. Také trojí podoba vlasů: nejprve spletené, pak rozpuštěné a nakonec do culíku. To všechno jsou krásné ukázky pohybu divadelního znaku.

Za úvahu ale stojí úprava jevištní mluvy. Jelikož obě dívky mají podobně posazené hlasy a dlouho mluví ve stejném dramatickém napětí, je dobré nebát se využít hlavového či hrudního tónu a předejít tak určité monotónnosti slovního vyjádření. Pozoruhodná je ale reprodukováná reklama na dětství v úvodu inscenace.

Za předvedenou inscenaci a nadšení, s jakou ji nastudovali, si zaslouží soubor z Desné v Jizerských horách poděkování.

Slova poroty zapsal Radim Podrazký.

Pátek 9. 5. 2025 v19.00 hod

Divadelní spolek J. K. Tyl Josefův Důl

SOUDNÉ SESTRY

Znalost Zeměplochy je nutná

Páteční večer na 35. ročníku JDJ patřil domácímu souboru. DS J. K. Tyl divákům i lektorskému sboru představil své podání Soudných sester, pratchettovskou klasiku o zvláštním a zajímavém životě na Zeměploše, příběh, který má pojetí s Macbethem i Hamletem.

Zpracování kultovního textu, který se spolu s Maškarádou řadí mezi nejhranější hry, přineslo otázku, kdo z diváků je „pratchettovec“ nebo „nepratchettovec“, tedy, kdo má v oblíbenosti příběhy, které se

odehrávají ve fiktivním světě ležícím na hřbetě želvy plující vesmírem. Znalec Soudných sester se v divadelním zpracování josefodolských ochotníků jistě zorientoval, ovšem některé škrty mohou diváky zmást a zavést do slepé uličky.

Při zpracování Soudných sester se musí pracovat s ironií, sebeironií a paradoxem. Při sebemenším zaváhání se vytrácí pointy. Josefodolští si prostřednictvím obrázků na zadní projekci zvolili komiksové podání Soudných sester a tedy i klipové listování celým příběhem. Scéna je bezesporu funkční, ale zároveň i nevýhodná, protože časté přestavby ubírají na dynamice střihu a diváka vyhazují z jeho pozornosti.

Kdokoli, kdo sáhne po materiálu T. Pratchetta musí mít na mysli, že autor je literát a mnohé vynikne a zafunguje už tím, že se na jevišti vysloví. Slovo je humorem a zvratem zároveň. Herci na scéně sami musí příběhu uvěřit a taky dokonale vědět, jakou část vyprávění divákům servírují. Tím se mohou soustředit na všechny scénické prvky, se kterými si dali domácí divadelníci skutečně práci, a neztratí se v rušivém hemžení.

Velice kladné hodnocení patří některým hereckým výkonům (Stařenka Oggová, Šašek, Smrt' i Mášrecht), tak i zvoleným kostýmům. Upřesnění a sjednocení si zaslouží líčení herců a nasvícení scény.

Slova poroty zapsal Lukáš Frydrych.